

Iskola élet-
közéibenAz iskolai
könyvtár

Az oktató-nevelő munka korszerűsítésében, az ifjúság önálló munkára való nevelésében, a pedagógia elméleti munkáinak tanulmányában egyre több szó esik az iskolai könyvtár szerepéről. Treiser például így nyilatkozik: „Az egyre növekvő különbség a mi generációnk és gyermekeink generációja között abban áll, hogy mi úgy tekintünk az iskolára, mint az információ univerzumára, egy olyan varázsdobozra, amelynek kinyitására nekünk kellett megtalálnunk a kulcsot. A mi gyermekeink azonban már maguk is információ univerzumának számítanak. E gyermekek számára a tanmenet már az, hogy saját maguk is kutatók a tanmenet után, az iskola pedig olyan környezet számukra, amelyben megtalálják a választ a kutatásaikra.” A könyvtár ebben a munkában az információ központ szerepét tölti be.

A Szovjetunióban e témakörrel kapcsolatosan megjelent tanulmányok közül különösen érdekes a Művelődésügyi Minisztérium főosztályvezetőjének, Ragovának az írása, melyben az iskolai könyvtárnak a jelentőségét többek között a tanulók világnézeti, közösségi és munkára való nevelésében, az állampolgári kötelességtudat kialakításában, a kommunista ember erkölcsi jellemvonásainak kifejlesztésében, a tanult ismeretek elmélyítésében is látja.

Nem vitás, hogy napjainkban, amikor minden területen és minden iskolatípusban előtérbe kerül a tehetséggondozás, az önművelési készség megalapozása, nagy szerep jut az iskolai könyv-

táraknak. Az információk nagy tömege és széles skálája, a zsúfolt tananyag miatt is egyre inkább azt várjuk a tanulóktól, hogy az érdeklődési körükkel kapcsolatos tudásanyagukat ne csak az iskolában elégezték ki, hanem a könyvtárak, a kommunikációs eszközök segítségével is igyekezzenek nagyobb tudásra szert tenni. A könyvtár az, amely segíti a tanulók rendszeres és céltudatos olvasásának megszervezését, olvasáskultúrájuk kialakítását, megkönnyíti a tanulók önálló munkáját, irányítja érdeklődésüket, felkelti a fiatalokban a „tananyag tanulása”hoz szükséges irodalom rendszeres olvasásának az igényét. A jó iskolai könyvtáros révén a tanulók állandó kapcsolatot tudnak tartani a különféle tárgyak — kémia, fizika, biológia stb. — legújabb szakirodalmával, hasznos tanácsot kapnak arra, hogy fejlettségi szintjüknek, érdeklődési körüknek megfelelően milyen könyveket olvassanak. Egy-egy író, vagy tudós évfordulójának tiszteltére rendezett kiállítás módját nyújt az oktatási-nevelési szempontból értékes könyvek népszerűsítésére, egyben felhívja a figyelmet az illető személyek műveinek, gondolatainak stb. megismerésére. Az országos szintű és helyi jellegű tanulmányi versenyek ma már nem nélkülözhetik a könyvtárak segítségét, mert színvonalban is magasak a követelmények.

A könyvtáros munkája révén azonban nemcsak a tanulók otthoni olvasását lehet megszervezni, hanem látni lehet egyben azt is, hogy mit olvasnak a diákok, s mi-

lyen területek tartoznak az érdeklődési körükbe. Ez pedig a pedagógusok számára is rendkívül fontos, mert a tanárnak a tanulók olvasottságával is lépést kell tartania. Azaz: olvasnia kell az új szerzők műveiből, számon kell tartania a különféle kiadványokat. (Sajnos, a mai túlszűfolttság, s a rengeteg írásbeli munka miatt ez a legtöbb tanárnál gond. Az óraszámcsökkentés tehát az e téren való „lépéstartás” miatt is indokolt.)

Több tanulmányról az iskolai könyvtár szerepével kapcsolatosan kiemeli a tanulók „könyvtárhasználati készsége” kialakulásának a fontosságát, midőn megtanítják a diákokat a „könyvvél végzett önálló munka jártasságára”, a „könyvtári segédletek, az időszaki irodalom szakszerű használatára.” S mindez azért sem közböbs, mert a fiatalok így szokják meg lassan-lassan az önálló kutatómunkát.

Az ifjúsági törvény hazánkban külön is nagy szerepet szán a könyvnek és a könyvtáraknak a tanulók kulturált, hasznos időtöltésének, szórakozásának a megszervezésében. (Nemcsak a tánc a szórakozás, mint ahogy azt egyesek vélik.) A jó könyv is szórakoztat, akárcsak a mozi, a színház vagy a tv. Épp ezért egyre több figyelem jut az iskolák könyvtárainak a fejlesztésére, anyagi bázisának a megteremtésére, a tanterveknek megfelelő, olcsó kiadású könyvek további megjelenítésére.

Természetesen mindez nem történhet másként, holnapra. Hosszabb idő kell ahhoz, amíg az iskolák a saját könyvtárakra tudnak koncentrálni. (Az ideális ugyanis ez volna.) Probléma azonban most sincs. Ugyanis városunkban minden lehetőség adva van ahhoz, hogy diákjaink igénybe vegyék kitűnő könyvtáraink segítségét, ha a könyvnek, mint a szórakozásnak, az önművelésnek stb. egyik biztos forrását felismerték. Ha ők is képesek lesznek úgy érezni, mint Juhász Ferenc költő, akinek sorait érdemes idézni: „En hiszek a könyvben! Mert a könyv halhatatlan. A könyv az emberi lét legszébb teljesítménye! En nem hiszek a Könyv halandóságában. Szeretem a civilizációt minden más közlésformáját, de nem tudom elképzelni az életet a Könyv nélkül. A Könyv az ember hite és reménye.”

Bánfalvi József

Milyen változások lesznek
a nyugdíjrendszerben?A szakszövetkezeti tagokat érintő külön
rendelkezők

A termelőszövetkezeti tagokra vonatkozó nyugdíj-jogszabályok általában a szakszövetkezeti tagokra is vonatkoznak azokkal az eltérésekkel, amelyeket a szakszövetkezeti tagok nyugdíjáról szóló külön jogszabályok felerősítenek. Ebből következők, hogy a termelőszövetkezeti tagok nyugdíjszabályaival kapcsolatban ismertett új rendelkezések a szakszövetkezeti tagok esetében is alkalmazásra kerülnek, ha a külön jogszabály eltérő rendelkezést nem tartalmaz. Néhány ilyen eltérést a termelőszövetkezeti tagokkal kapcsolatos módosítások ismertetése során röviden már megemlítettünk. A jobb eligazodás érdekében a következőkben összefoglaljuk azokat az eltérő rendelkezéseket, amelyek 1973-tól módosulnak.

A jelenlegi rendelkezések szerint a szakszövetkezeti tagokat ugyanúgy, mint a termelőszövetkezeti tagokat nyugdíjostályaiba kell sorolni. A szakszövetkezeti tagok nyugdíjbiztosításának 1971-ben történt bevezetése óta szerzett tapasztalatok szerint azonban a szakszövetkezeti tagok jelentős része a közös munkában nem tud részt venni, ezért nyugdíjostályaiba sorolásuk nem indokolt.

Az új rendelkezések szerint 1973. január 1-től csak azokat a szakszövetkezeti tagokat kell nyugdíjostályaiba sorolni, akik a megelőző évben a közös munkában legalább 39 — nő 24 — munkanapot teljesítettek, és írásbeli nyilatkozattal kötelezettséget vállaltak arra, hogy a besorolás naptári évében is legalább ennyi munkanapot teljesítsenek. Azt a szakszövetkezeti tagot, aki a megelőző naptári évben az előírt munkanapokat nem teljesítette, vagy január 15-ig az előírt munkanapok teljesítésére írásban kötelezettséget nem vállalt, nyugdíjostályaiba nem kell besorolni. Abban a naptári évben, amelyben a szakszövetkezeti tagot nem sorolták nyugdíjostályaiba, a szakszövetkezeti tag nyugdíjévet, illetőleg nyugdíjhónapot még abban az esetben sem szerezhethet, ha a közös munkában részt vesz.

A férfi 70. — nő a 65. — életévét betöltött vagy mun-

kaképtelen szakszövetkezeti tag a jelenlegi szabályok szerint általában 5 évi szakszövetkezeti tagság után jogosult öregségi, illetőleg munkaképtelenségi járadékra, meg pedig abban az esetben, ha

— erre az 5 évre nyugdíj-járadékot fizetett; — vagyoni kötelezettségének eleget tett; — neki vagy vele együtt élő házastársának havi 260 Ft-ot meghaladó jövedelme, kérésére, nyugellátása nincs; — a mezőgazdasági lakosság általános jövedelemadójáról szóló szabályok szerint a szakszövetkezeti tag vagy vele együtt élő házastársa megelőző naptári évben 4000 Ft-ot meg nem haladó összegű jövedelemadót fizetett.

3 évi szakszövetkezeti tagság és nyugdíjjáradék-fizetés esetén csak az a szakszövetkezeti tag kaphat öregségi, illetőleg munkaképtelenségi járadékot, aki — 1971. előtti összes földjét közös használatba adta; és saját használatában a háztáji mértékét meghaladó földingatlan nincsen, vagy — valamelyik nyugdíjrendszerben — bármikor — 3 évi nyugdíjra jogosító időt szerzett.

Az 1973. január 1-től érvényes új rendelkezések a jogosultság feltételeit a havi 260 Ft jövedelmi határösszegre vonatkozó rendelkezések kivételével nem változtatták meg. Változatlanul érvényben marad az a rendelkezés is, hogy nem lehet járadékot megállapítani annak, aki — vagy vele együtt élő házastársa — a megelőző naptári évben 4000 Ft-ot meghaladó összegű adót volt köteles fizetni a mezőgazdasági lakosság általános jövedelemadójáról szóló rendelkezések szerint.

A havi 260 Ft jövedelemre, keresetre, illetve nyugellátásra vonatkozó rendelkezések helyett 1973-tól ugyanazok a rendelkezések érvényesek, amelyeket a termelőszövetkezeti tagok járadékra jogosultságával kapcsolatban részletesen ismertettünk. Ezek lényege röviden: a szakszövetkezeti tag járadékra az egyéb feltételek fennállása esetén akkor nem jogosult, ha — kérésére, jövedelme 1973-ban a havi 418 Ft-ot meghaladja;

vagy — nyugellátása a havi 488 Ft-ot eléri.

A házastárs jövedelme tekintetében is ugyanazok a szabályok érvényesek, mint a termelőszövetkezeti tagokra. Ezek lényege röviden: a szakszövetkezeti tag az egyéb feltételek fennállása esetén járadékra akkor nem jogosult, ha házastársának

— munkabére, munkadíja a havi 1200 Ft-ot, — nyugellátása 1973-ban a havi 849 Ft-ot vagy — munkabére (munkadíja) és nyugellátása együtt a havi 1700 Ft-ot meghaladja.

A házastárs keresőfoglalkozása ugyanúgy kizárja a szakszövetkezeti tag járadékra jogosultságát, mint a termelőszövetkezeti tag esetében.

Később lesz még arról szó, hogy 1973-tól csak a nyugdíjostályaiba sorolt szakszövetkezeti tagok kötelesek nyugdíjjáradékot fizetni. A nyugdíjostályaiba nem sorolt szakszövetkezeti tagok havi 50 Ft járadékot fizetnek, vagy növelt összegű járadékra (erről később adunk ismertetést) jogosultság megszerzése céljából havi 80 Ft növelt összegű járadék fizetésére vállalhatnak kötelezettséget. A járadékra jogosultsághoz szükséges 5, illetve 3 évi szakszövetkezeti tagság alapján járadékra jogosultságot szerezhethet az a szakszövetkezeti tag is, aki ez alatt az idő alatt nem nyugdíjjáradékot, hanem az új szabályok szerint járadékot, illetőleg növelt összegű járadékot fizetett.

(Folytatjuk.)

Mikor még a mozdonnal is
koccintottak

Az abonyi falumúzeumban őriznek egy agyagkorsót. A tisztes súlyú ivóalkalmatosság mára már igen megkopott, szája csorbult. Azért vigyáznak rá, mert a hagyomány szerint érdekes története van: koccintottak vele egy mozdonnal, s akkor sérült meg. Az eset 125 évvel ezelőtt történt, amikor az abonyi állomásra befutott az első gőzvonat. Hatalmas ünnepség volt. A két lokomotív vontatta cifrán aranyozott kocikban a kor politikai és katonai notabilitásai érkeztek, köztük Széchenyi István, Habsburg István nádor, József főherceg. A fogadóbizottság a helyi előkelőségekből állt. Az üdvözlő beszédek után került elő a korsó. Először Moravetz István főbíró kortyintott belőle, majd fehér kendővel megtörölve az edény száját, tovább nyújtotta. A hagyomány azt tartja, hogy ekkor valaki koccintott a mozdony kerekével is, s ettől csorbult ki az edény.

Ha már az öreg vasúttálmásról esett szó, el kell mondani annak a hatalmas platánnak is a történetét, amely ott áll az épület előtt, a sínek mentén. A fa egyidős az állomással. Abban az időben, amikor építeni kezdték az indóházat, igen kopár volt a környék. Hogy szebbé tegyék, fák, virágok ültetését határozták el a városka vezetői. A platánra esett a legtöbb szavazat, mert az hosszú életű, sokáig nem lesz gond vele. Igen ám, de ebből a fajtából csak a Bátkay kastély gondosan ápolt és feltéve őrzött parkjában növekedett néhány csemete. Az, hogy a tulajdonosa miért nem volt hajlandó belőlük áldozni a köz-

nek, nem derül ki a korabeli írásokból. Az már viszont igen, hogy a főbíró uram az ügy érdekében a hajdúkkal lopott kettőt közülük, amit azután az állomáson ültettek. A károsult nyilván elégtételt követelt, mert az íráskor tanúsága szerint meghurcolták a hajdúkat. A két fa közül már csak az egyik emlékeztet a múltra, társa korábban kipusztult.

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

124.

— Azt ugyan leshetőd — gondolta Tandari, s már egészen megnyugodott. Valahogyan hatottak rá az ügyvéd józan szavai, de különösen az a tény, hogy nem fogadott el tőle pénzt, pedig hát ő is az ilyesmiből él. Mire a kocsi rá, s a lovak közé csordult, már szinte felszabadultnak érezte magát, s még fűtyögött is. De azért jól a szemére húzta a kucsmáját, s nem nagyon nézelődött szét, mert még mindig nem szívesen találkozott volna bárkivel is. Hirtelen úgy érezte, hogy mindenki ellensége lett, egy árva lélek sem áll mellette, ez az ügyvéd is csak beszélt, himezett-hámozott, de a végén mégiscsak eltanácsolta. Az anyja csupa szemrehányás és megvetés, különösen azóta, hogy — amint hallotta — valaki csapja neki a szelet (persze, nem a szép szeméjét), s lehet, hogy újból férjhez megy. Pedig már negyvenöt éves is elmúlt. De az illető maga is tehetősebb gazda, s úgy spekulál, hogy a szép birtok ott a csónglelei határban a sajátjával egyesítve, számottevő nagyszámú lesz. Persze, az anyja is elunta az egyedüllétet, s most kezdti őt megérteni. De az ő anyját általában szeretik, meg becsülik, talán sajnálják is, ő meg még a béresei előtt is úgy áll, mint a hóhér. Őrülnek, ha nem látják, s a háta mögött meg alaposan megrágták. Csakugyan olyan komisz ember ő? — riasztotta föl a kérdés melázasából. Mit tehet róla, ha az anyja se volt külön. Ilve nek születte. Gyanakvónak, meg — mondjuk ki bátran — go-

volt valami kurvahajlama, mely előbb-utóbb nevésséggé tette volna őt. Mert ha most nem is, de később biztosan megcsalta volna. A véreből volt — így próbálta tisztázni magát önmaga előtt, hogy egyben azért mégis ő maradjon a makulátlan. Pedig — s itt egy kis kéjes bizsergés szaladt végig a gerincén — értett hozzá, hogy hogyan kell a férfit jól kielégíteni. Úgy még senki se ficánkolt, meg mozgott alatta, mint a Veron, de hát éppen ez volt a gyanús. Aligha tudta volna kivenni belőle a rossz természetét. Lehet, hogy mégis így a legjobb, igaz van az ügyvédnek.

Addig morfondírozott így magában, míg végighaladva a Sőház, meg a Tyúkbögy utcán, kiért a Csongrádi kapuhoz, s onnan már valamivel bátrabban szemlélhette a sivatár tájat, mely hol tavaszt ígért, hol téli bundába takarózott. Most is olvadt, de fagyott is, a göcsörtös út tele volt félkemény zökkenőkkel, kátyúkkal, s még mocsokos hómaradványokkal is, melyek szétszórva mindenfelé tarkálták, mint kiterített ordas állatbőrök. A lovak is csetleket-botlottak, kíméletesen hajtották őket, mert itt-ott gödrök, árkok ástoztak, kerékgagyiró erő kocsiyomok veszélyeztettek a szekér tengelyét, s a sűrű, mosogatólé-szerű hólé nem mindig árulta el, hogy milyen mélyek. Aztán a kód is imbolygott, csomósan, majd széthígulva, nyirkos, nyálkás volt a levegő, a pára mindent belepett, s még a suba alá is bebújt, ha egy kissé szétnyílt a fesszengéstől, izgástól-mozgástól. De nem sietett, szinte a lovakra bízta magát, s inkább merengett, tűnődött, s mintha az ügyvéd szavai valóban foglalkoztatták volna, egyre csak a tanácsát hallotta, hogy szálljon egy kicsit magába, próbáljon megváltozni, hiszen még fiatal, új asszonyt is vihet a házhoz. Ezek most mind meggondolásra késztették, s szokatlan módon, kezdett némi lelkiismeret-furdalást érezni. Eddig nem sokat törődött azzal, hogy mit szólnak viselt dolgaihoz ivócimborái, őket sem becsülte sokra, s bizony, nem sok kellett, hogy elő-

rántsa bicikliját, vagy legalábbis jól megmondja a magáét, úgy, ahogy a szájára szolódott, vagyis nyersen, durván, sértően. Csoda, hogy eddig is el nem tették őt is láb alól, akár az apját. Kínos szorongással kezdett most arra gyanakodni, hogy hátha mégis benne van a hiba, s az ilyen eszmélés keserves szülési fájdalommal jár, annyira, hogy Tandari egy pillanatra elbontotta a verejték.

— No fene — horkant föl félhangosan —, egészen beleizzadtam. A ménkü csapjon a ravasz fiskálisába, alaposan mögkavart. Rosszabak ezek a papoknál is. No, majd félhajtók rá egy kis cserősznyepálkát, ha hazaérök.

Már jóval túl volt Szeged határán, s a bizonytalanul előmerészkedő nap fátyolos sugárzásában kirajzolódott az Óhalom domborulat, mikor arra lett figyelmes, hogy egy férfi bandukol az úttalan úton, nagy könyvvel a hóna alatt. Hegyes, viseltes kucsma volt rajta, mint télen itt a legtöbb egyszerű emberen, kopott, s nem is túl meleg gúnya, melynek vedlett szőrű hajtókáját feltúrta, sáros csizma, s nagy igyekezettel ment, haladt toronyiránt. Tandari nézte hátulról, valami rémlett neki, de addig mégsem ismert rá, míg mellé nem ért a kocsi-

val.

— Mőre tart, Lajos bácsi? — kérdezte aztán, s meg is állt a szekérével, mert rögtön az volt a szándéka, hogy felhívja az illetőt maga mellé a bakra, ha útjuk megegyezik.

A férfi lassított, s megbökte a kucsmája szélét, mintegy kőszöntve őt. Szikár, keskeny arcú, szakállas-bajszos, réveteg tekintetű, Krisztus-fej fordult feléje. Tarhonyás Lajos volt, a nazarénus.

— Bárkányiékhöz mennék, édős fiam — mondta halkán, s mikor Tandari intett neki, hogy szálljon föl a kocsi, s tartsanak együtt, mert Bárkányiék tanyája ott van nem messze az övétől, nem sokáig kérte magát, hanem föllépett a csatlásra, s máris mellé telepedett.

(Folytatjuk.)

Vasúti kocsi
exportja

A Magyar Népköztársaság és a Bengáli Népi Köztársaság közötti üzleti kapcsolatok egyik legjelentősebbje az a megállapodás, amelynek értelmében vasúti személykocsikat szállítunk a nemrég szabadbá vált országnak.

A kocsikat Győrött, a Magyar Vagon- és Gépgyárban gyártják.